

DZIŚ W NUMERZE - SIENKIEWICZ !

Pochodzenie i dzieciństwo

Pierwszy polski laureat literackiej Nagrody Nobla, wielbiony przez pokolenia rodaków za budzenie poczucia narodowej wspólnoty i patriotycznego ducha. Urodził się 5 maja 1846 roku w Woli Okrzejskiej na Podlasiu, zmarł 15 listopada 1916 roku w Vevey w Szwajcarii. Pochodził ze zubożałej

rodziny ziemiańskiej herbu Oszyk, wywodzącej się po mieczu z Tatarów osiadłych na Litwie. Jego rodzicami byli Józef Sienkiewicz (1813–1896) i Stefania z domu Cieciszowska (1820–1873). Przyszły pisarz został ochrzczony w sąsiedniej miejscowości Okrzeja w kościele ufundowanym przez jego prababkę.

Miał cztery siostry i brata. Rodzina przenosiła się kolejno do Grotek, Wygnanowa, Potkanny koło Przytyka, Grabowców i Wężyczyna, aby od 1861 roku osiąść na stałe w Warszawie.

PG

STUDIA

Po uzyskaniu świadectwa dojrzałości w 1866 roku zapisał się na wydział medyczny Szkoły Głównej Warszawskiej. Szybko jednak przeniósł się na studia prawnicze. W końcu wybrał wydział filologiczno-historyczny, dzięki czemu gruntownie zaznajomił się ze staropolską literaturą i językiem.

Po zamknięciu przez władze carskie polskojęzycznej Szkoły Głównej kontynuował studia na rosyjskojęzycznym Uniwersytecie Warszawskim, który opuścił w 1870 roku bez przystąpienia do egzaminów końcowych.

PG

SIENKIEWICZ REPORTER

Henryk Sienkiewicz i Kazimierz Pochwaliński na statku

Kazimierz Pochwaliński

Wielką popularność przyniosły mu relacje z dalekich wędrówek: **"Listy z podróży do Ameryki"** (1876–1878) oraz **"Listy z Afryki"** (1891–1892), szczególnie te pierwsze. Przynosiły obszerną relację o życiu amerykańskim z jego osiągnięciami, ale i zagrożeniami. Z wycuciem szczegółu i nie bez humoru opowiadał Sienkiewicz o obyczajach ówczesnej Ameryki. Informował o polskim osadnictwie i jego znaczeniu. Entuzjastmował się amerykańskimi sukcesami Heleny Modrzejewskiej. Efektowne zmyślenia potrzebne były nie tyle samemu Sienkiewiczowi, ile jego mocodawcom z "Gazety Polskiej". Jej nakład rósł bowiem stosownie do barwności opisanych przygód. **"Listy z podróży do Ameryki"** stały się pomostem między publicystyką Sienkiewicza, a jego prozą powieściową. Pisarz nie ograniczał się do prasy krajowej. W kalifornijskim dzienniku "Daily Evening Post" opublikował 8 września 1877 roku artykuł "Poland and Russia". Potępił w nim dwulicową politykę władz rosyjskich, które występowały w roli obrońcy Słowian na Bałkanach, jednocześnie dopuszczając się prześladowań Polaków na terenach Królestwa Polskiego.

Sienkiewicz niemal całe życie spędził na wędrówkach. W 1876 roku wyjechał przez Anglię do Ameryki Północnej. W 1878 roku wrócił do Europy. Zatrzymał się w Londynie, po czym przez rok przebywał w Paryżu. Odwiedził też Włochy.

Po powrocie do kraju w 1879 roku pojechał Lwowa z odczytem: "Z Nowego Jorku do Kalifornii". W drodze powrotnej wygłosił go również w Szczawnicy, gdzie przy tej okazji po raz pierwszy spotkał Marię Szetkiewiczównę. Na wiadomość, że jej rodzina wybiera się do Wenecji, udał się za nimi. Po okresie narzeczeńskim, 18 sierpnia 1881 roku Maria i Henryk wzięli ślub w kościele Zgromadzenia Panien Kanoniczek przy placu Teatralnym. Z małżeństwa tego pochodzą dzieci pisarza: Henryk Józef i Jadwiga Maria. Małżeństwo nie trwało długo, w 1885 roku Maria zmarła na gruźlicę. Towarzysząc jej od 1880 roku w kuracjach, pisarz corocznie wyjeżdżał za granicę. Po śmierci ukochanej żony jeździł nadal, lecząc się wraz z dziećmi w uzdrowiskach austriackich, włoskich, czy francuskich.

Zapalony podróżnik, w 1886 roku wyprawił się przez Bukareszt i Warnę do Konstantynopola, Aten, Neapolu i Rzymu, a w 1888 – do Hiszpanii. Z końcem 1890 roku wyruszył na wyprawę myśliwską do Zanzibaru, co zaowocowało **"Listami z Afryki"**. Z polskich miejscowości szczególnie upodobał sobie Zakopane, chociaż ustawicznie narzekał na zbyt słotny tatrzański klimat.

W czasie tych wędrówek pracował nad nowelami i powieściami drukowanymi w całej krajowej prasie: warszawskiej, krakowskiej, lwowskiej i poznańskiej.

SJ

SIENKIEWICZ PODRÓŻNIK

Sienkiewicz na safari

www.culture.pl

110 lat temu Henryk Sienkiewicz odebrał nagrodę Nobla w dziedzinie literatury. Był jednym z pierwszych laureatów tej przyznawanej od 1901 roku nagrody i pierwszym polskim noblistą. W potocznej świadomości Sienkiewicz otrzymał Nobla za powieść *Quo vadis*, tymczasem jury Akademii Szwedzkiej w Sztokholmie podało w werdykcie, że nagroda ta przypadła polskiemu pisarzowi: „za wybitne osiągnięcia w dziedzinie epiki i rzadko spotykany geniusz, który wcielił w siebie ducha narodu”.

Odbierając nagrodę Nobla, Henryk Sienkiewicz wygłosił krótkie przemówienie, w którym stwierdził: „Zaszczyt ten, cenny dla wszystkich, o ileż jeszcze cenniejszym być musi dla syna Polski. Głoszono ją umarłą – a oto jeden z tysięcznych dowodów, że ona żyje, głoszono ją podbitą, a oto nowy dowód, że do podbojów (zwycięstw) jest zdolna”.

Dodał również:

„Więc za to uwieńczenie – nie mojej osoby – ale polskiego ducha i pracy, składam jako Polak gorące podziękowanie”.

K.U.

SIENKIEWICZ NOBLISTA

PAMIĄTKOWA MONETA

www.polityka.pl

"Quo vadis" Henryka Sienkiewicza lekturą Narodowego Czytania w 2016 roku

Ogłoszenie wyników głosowania

www.prezydent.pl

Prezydent powiedział, że "Quo Vadis", to "piękna, cudowna powieść o miłości, o upadającym imperium, ale przede wszystkim o sile wiary, która potrafi czasem góry przenosić".

Andrzej Duda powiedział, że w plebiscycie oddano w sumie kilkanaście tysięcy głosów. Głosy można było oddawać także na: "Chłopów" Władysława Reymonta, "Noce i dnie" Marii Dąbrowskiej, "Wesele" Stanisława Wyspiańskiego oraz "Popioły" Stefana Żeromskiego.

We wrześniu 2015 roku prezydent zapowiedział, iż kolejną lekturę na Narodowe Czytanie wybiorą Polacy. Kancelaria Prezydenta zorganizowała głosowanie internetowe, którego wynik został ogłoszony w poniedziałek. Narodowe Czytanie zainaugurowała w 2012 r. wspólna lektura „Pana Tadeusza” Adama Mickiewicza. W 2013 r. w całej Polsce odbyło się wspólne czytanie dzieł Aleksandra Fredry, a w 2014 roku - „Trylogii” Henryka Sienkiewicza.

W ubiegłym roku Andrzej Duda z małżonką zainaugurowali Narodowe Czytanie "Lalki" Bolesława Prusa. W warszawskim Ogrodzie Saskim przez cały dzień dzieło Prusa czytali także znani aktorzy, a w ponad 1600 miejscowościach urzędnicy, nauczyciele, bibliotekarze i miłośnicy książek.

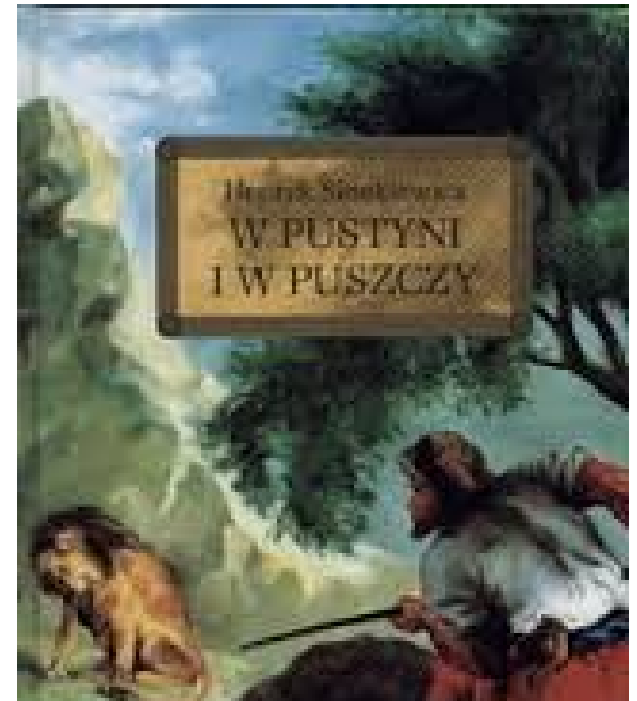
Źródło: www.polskieradio.pl

" W PUSTYNI I W PUSZCZY" LEKTURĄ NASZEGO DZIECIŃSTWA

„W pustyni i w puszczy” jest książką o tematyce podróżniczo-przygodowej, w której opisane wydarzenia rozgrywają się na tle afrykańskiego krajobrazu oraz lokalnej historii. Wielowątkowość historii o Stasiu i Nel widać przede wszystkim w trzech głównych motywach, poruszonych na łamach utworu. Są to: **przyroda, historia oraz przygoda**.

Opowieść o losach dwójki dzieci jest przede wszystkim **ukłonem w stronę egzotycznego piękna Afryki**, jej mieszkańców, przyrody, fauny oraz zwyczajów. Prócz uroków Pustyni Libijskiej czytelnik poznaje razem z głównymi bohaterami czar Port-Saidu w państwie Egipt, Mombassa, położony w egipskiej prowincji El-Fajum wzdłuż Nilu Medinet (El-Medine), Izmail i Kairu, jezioro Timsah i rzekę Wadi-Toumilat, zwiedza starożytne miasto Krokodilopolis, ogląda piramidę Hanara i jezioro Karoun, podróżuje przez miejscowości: Wadi-Rajan (skupisko wzgórz), Kharge, Asuan, Wadi-Halfa, Chartum, Omdurman, Faszodę. W duchu, podobnie jak upojony niespotykanym widokiem Staś, zachwyca się krajobrazem Afryki: „No! Widzieliśmy coś takiego, czego nie widziały nigdy oczy żadnego Europejczyka. I wiem co myślę – że jeśli dojdziemy szczęśliwie do oceanu, to nikt nam nie uwierzy, gdy powiem, że są w Afryce słonie wodne”.

Wymienienie przez Sienkiewicza prawie 150 gatunków afrykańskich zwierząt i roślin sprawia, że „W pustyni i w puszczy” może uchodzić za rodzaj folderu turystycznego, jakiego nie powstydziliby się najnowocześniejsze biuro podróży. Wspomnienie afrykańskich pór roku (suchej i deszczowej massiki, słoni, lwów, wobo, wielbłądów, goryli, antylop, zebra, flamingów, tukanów, marabutów, szakali, hien, skorpionów, termitów, węży, krokodyli, lampartów, rozłożystych drzew: nabaku, sykomor, drzew chlebowych, a zwłaszcza baobabów są tego niepodważalnym dowodem.

Kiedy Sienkiewicz przystępował do pisania *W pustyni i w puszczy*, miał za sobą już 40 lat doświadczeń w pracy literackiej. Na początku XX wieku zyskał miano **jednego z najpopularniejszych pisarzy świata**, a jego powieści tłumaczono na blisko 30 języków i wydawano w rekordowych nakładach. Sam autor czuł się jednak już wyraźnie przemęczony i wyeksploatowany. Powieść dla młodzieży, która – jak się okazało – zamknęła jego literacką karierę, była przeto ostatnim wzlotem wyjątkowego talentu epickiego – w tym fragmencie, zaczerpniętym z książki Wiesława Kota *W pustyni i w puszczy. Prawda i legenda* autor przybliży okoliczności, gdy Sienkiewicz miał przystąpić do prac nad powieścią skierowaną do młodego czytelnika. Pierwsze egzemplarze *W pustyni i w puszczy* ukazały się przed wigilią 1911 roku, stając się natychmiast ulubionym prezentem pod choinkę.

Kadr z filmu

www.vod.pl

Kadr

www.film.interia.pl

Pisarz, który miał już na swoim „koncie” kilkoro dziecięcych bohaterów (m.in. postacie z nowel: *Orso*; *Janko Muzykant*), korzystał w czasie prac nad fabułą utworu z niezwykłych konsultacji. Jego „ekspertką” była 9-letnia *Wanda Ulanowska* – przybrana córka profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego Bolesława Ulanowskiego, który prywatnie był oddanym przyjacielem Henryka. Pisarz aż do śmierci korespondował z Wandzią. Gdy przysyłał jej czekoladki, podpisywał karteczkę jako „Staś Tarkowski”. Dziewczynka była **pierwowzorem Nel**. Pierwotnie powieść, która powstała w wielu miejscach (podczas pobytu Sienkiewicza w uzdrowisku Baden pod Zurychem w Szwajcarii, gdzie leczył się z malarii, w Oblęgorku, w licznych miastach Włoch, w Warszawie, w Krakowie, w Wiedniu, w Paryżu) i była efektem jego **miłości do Afryki**, którą zwiedził dwadzieścia lat wcześniej (w 1890 roku) i opisał w Listach z podróży do Ameryki, miała nosić tytuł *Przygody dwójki dzieci w środkowej Afryce*. Ideą przyświecającą autorowi *Trylogii* było marzenie, by najnowszy utwór był nie tylko uciechą dla dzieci, lecz także dla ich rodziców. Jego wzorem był w tamtych latach Rudyard Kipling, autor *Księgi dżungli*. *K.U.*

KRZYŻACY - ŚWIADECTWO GRUNWALDZKIEJ WIKTORII

W powieści Henryka Sienkiewicza:

„Krzyżacy” można wyodrębnić kilka wątków, które stanowią główny trzon akcji dzieła:

1. Zemsta Juranda ze Spychowa na Zakonie

Krzyżackim – wątek ten obejmuje dzieje Juranda, który, po tragicznej śmierci ukochanej żony podczas najazdu Krzyżaków na dwór, należący do księcia mazowieckiego Janusza, przez wiele lat pragnął pomścić swoją krzywdę nie potrafiąc znaleźć ukojenia dla swojego cierpienia. Zaciekły i niezwyknięty rycerz stał się postrachem Krzyżaków, którzy knują podstępny plan, mający na celu

złamanie Juranda i porywają jego jedyną córkę, Danusię, zmuszając Juranda do stawienia się w Szczytnie. Tam rycerz zostaje oszukany, pojmany i okaleczony przez Zygfryda de Löve.

Cierpienie i śmierć Danusi sprawiają, że Jurand staje się człowiekiem pobożnym, zwraca wolność swemu oprawcy i do dnia śmierci wiezie żywot pokutnika, odnajdując spokój w modlitwach do Boga.

2. Historia miłości Zbyszka z Bogdańca i Danusi Jurandówny – wątek ten obejmuje tragiczne losy miłości Zbyszka i Danusi. Osiemnastoletni młodzieniec

zakochuje się w ślicznej pannie od pierwszego wejrzenia i zostaje jej rycerzem, obiecując, że złoży u stóp ukochanej trzy pawie czuby, zerwane z hełmów rycerzy Zakonu Krzyżackiego.

Nieopatrzny atak na posła niemieckiego doprowadza do skazania Zbyszka na ścięcie. Z rąk kata ratuje go Danusia, która wedle staropolskiego zwyczaju zarzuca na głowę młodziana biały welon, poświęcając tym samym, że jest on jej narzeczoną. Na ślub młodych nie zgadza się jednak Jurand, który przeznaczył jedyną córkę Bogu. Po kilku miesiącach rozłąki,

w czasie których Zbyszko odrzuca miłość Jagienki i pozostaje wiernym Danusi, dochodzi do ich ponownego spotkania. Ranny w czasie polowania Zbyszko, na wieść, że Jurand wzywa córkę do Spychowa, uzyskuje od księcia zgodę na ślub i młodzi potajemnie pobierają się. Wkrótce okazuje się, że Danusia została uprowadzona przez Krzyżaków. Zrozpaczony młodzieniec przez wiele miesięcy szuka ukochanej, a kiedy odnajduje ją, dziewczyna jest chora i nie rozpoznaje go. W drodze do Spychowa umiera, pozostawiając Zbyszka w głębokim

smutku i żałobie. Młodzi dopiero po jej śmierci wypełniają złożoną wcześniej obietnicę i składają na jej trumnie obiecane pawie czuby.

3. Dzieje miłości Jagienki i Zbyszka – wątek obejmuje historię miłości Jagienki i Zbyszka. Dziewczyna zakochuje się w młodzieńcu od pierwszego wejrzenia, lecz on nie zwraca na nią uwagi, pozostając wiernym Danusi Jurandównie, której ślubował miłość. Po śmierci młodej żony, Zbyszko wyrusza w świat, aby wypełnić złożoną jej obietnicę i zdobyć pawie pióra z hełmów rycerzy krzyżackich. Jagienka zostaje dwórką księżnej

płockiej i wyrasta na piękną pannę. Po wielu latach jej uczucie do Zbyszka zostaje odwzajemnione i młodzi pobierają się.

PG

KILKA SŁÓW O TRYLOGII

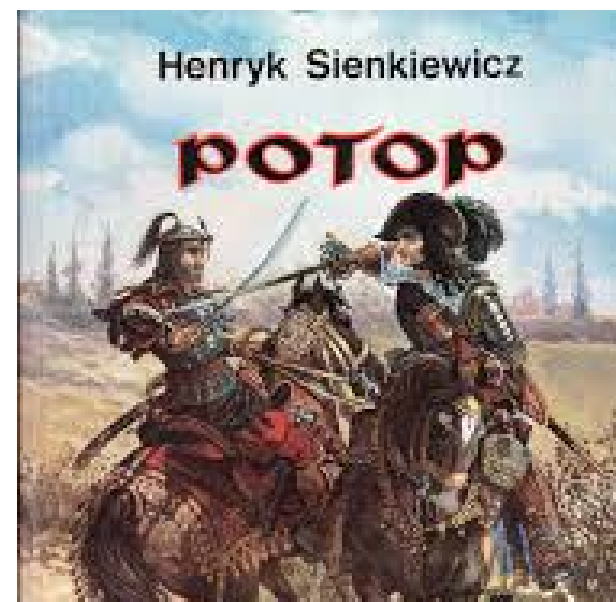
OGNIEM I MIECZEM

Akcja „Ogniem i mieczem” toczy się w *czasach powstania Chmielnickiego*, a konkretnie w latach 1648-1651. Zdecydowana większość wydarzeń ma miejsce na terenach dzisiejszej **Ukrainy**, które kiedyś stanowiły wschodnie rubieże Rzeczypospolitej. Fabuła powieści została wpleciona pomiędzy szereg bitew pomiędzy wojskami polskimi a sprzymierzonymi siłami kozacko-tatarskimi, poczynając od bitwy pod Żółtymi Wodami, a na bitwie pod Beresteczkiem kończąc.

Jednak „Ogniem i mieczem” swoją niezwykłą popularność zawdzięcza wspaniałym **postaciom** nakreślonym przez Sienkiewicza. Warto wymienić chociażby Skrzetuskiego, który przeszedł do historii jako przykład idealnego rycerza, przykładnego patrioty, a także człowieka zawiązanego miłością do pięknej kobiety. Nie sposób nie docenić kreacji Bohuna, krewkiego watażki kozackiego, który nie cofnie się przed niczym i nikim, by wziąć za żonę piękną Helenę. Ulubieńcami czytelników do dziś pozostają tacy bohaterowie jak Zagłoba, Podbięta czy Wołodyjowski, którzy zapisali się trwale w kulturowej świadomości Polaków.

POTOP

Potop Henryka Sienkiewicza jest drugą częścią jego **Trylogii**. Sienkiewicz skończył pisać powieść w 1886 roku. *Potop* w zamierzeniu autora powstał jako utwór „ku pokrzepieniu serc” Polaków, którzy starali się zachować tożsamość narodową mimo braku własnego państwa. Powieść napisana została w konkretnym celu ponad sto lat temu, jednak czas, który minął od jej powstania, nie zmniejszył jej atrakcyjności. Oparte na wielu źródłach przedstawienie siedemnastowiecznej Polski połączone z opisem burzliwych losów wielu wyraziście zarysowanych postaci nadal przyciąga wielu czytelników. I nic dziwnego, bo w powieści jest wszystko, co interesuje ludzi: przygoda, niezwykle odmiany losu, miłość, przyjaźń, zdrada, bezwzględne dążenie do władzy, próba ocalenia samego siebie w świecie, który wydaje się pogrążyć w chaosie. Stąd stała obecność *Potopu* nie tylko na liście lektur szkolnych, ale też w biblioteczkach każdego domu.

PAN WOŁODYJOWSKI

„Pan Wołodyjowski” to **trzecia i ostatnia część cyklu wielkich powieści historycznych** Henryka Sienkiewicza, „*pisanych w ciągu kilku lat i w niemałym trudzie – dla pokrzepienia serc*”. Choć stanowi część składniową całej *Trylogii*, to wyraźnie różni się od „Ogniem i mieczem” i „Potopu”.

Autor w „Panu Wołodyjowskim” dużo więcej miejsca poświęcił *historii miłosnej*, a zdecydowanie mniej historii Polski. Pamiętamy przecież, że losy związku Heleny i Skrzetuskiego oraz Oleńki i Kmicica stanowiły głównie „pretekst” do tego, by na ich tle przedstawić ważne wydarzenia lub wielkie postaci znane z przeszłości naszego narodu. W ostatniej części *Trylogii* to historia jest tym tłem, na którym rozgrywają się rozterki miłosne głównych bohaterów. Militarne losy Michała Wołodyjowskiego, najdzielniejszego rycerza Rzeczypospolitej, schodzą na drugi plan, a na pierwszy wyłania się jego odwzajemniona miłość do Basi. Spotkamy w „Panu Wołodyjowskim” także postaci znane nam z „Ogniem i mieczem” oraz z „Potopu”. SJ

KU PAMIĘCI NOBLISTY

Muzeum w Oblęgorku istnieje od 1958 roku. Powstało dzięki patronatowi Ministerstwa Kultury i Sztuki i ofiarności wielu ludzi, w tym przede wszystkim rodziny Sienkiewiczów. Mieści się niedaleko Kielc, w pałacyku w Oblęgorku, który był darem od narodu dla Henryka Sienkiewicza. Muzeum udostępnia zwiedzającym zachowane wnętrza gabinetu, salonu, sypialni, jadalni i palarni. Muzeum zgromadziło dużą liczbę oryginalnych przedmiotów należących kiedyś do pisarza oraz wiele unikatowych dokumentów bezpośrednio z nim związanych. Niezwykle ciekawy i okazały jest zbiór fotografii Sienkiewicza i jego najbliższych. Ważną częścią inwentarza są listy, rysunki i rękopisy. W kolekcji muzealnej cenne są zarówno portrety rodzinne, jak i ilustracje do jego dzieł. To świętokrzyskie muzeum posiada największą w Polsce kolekcję darów, albumów i adresów jubileuszowych, ofiarowanych Sienkiewiczowi z okazji 25-lecia pracy literackiej w 1900 roku, które są dowodem uznania, podziwu i czci dla talentu pisarza.

Muzeum w Oblęgorku

www.wrota-swietokrzyskie.pl

Wola Okrzejska

2016jerycho.pl

Tutaj, w oficynie dworskiej w Woli Okrzejskiej, urodził się Henryk Sienkiewicz. Wspólnie ze swoim rodzeństwem spędził tu lata beztrudnego dzieciństwa.

2 października 1966 roku otwarto Muzeum Henryka Sienkiewicza w Woli Okrzejskiej. Muzeum było małe, ledwo trzy sale wystawowe, jeden medal, jedno popiersie, 17 książek, trochę wycinków prasowych oraz jeden obraz. Obecnie sale muzealne podzielone są tematycznie, znajdują się w nich ekspozycje stałe oraz czasowe. PG

Stopka redakcyjna:

Gazetka WRÓBELEK
Niepubliczna Szkoła Podstawowa
we Wróblowicach

Zespół redakcyjny:

Patrycja Gondek
Selina Jachym
Klaudia Ulanecka
Opiekun: Agnieszka Łazarek